

Asia C-64/05 P

Ruotsin kuningaskunta vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

Muutoksenhaku – Asetus (EY) N:o 1049/2001 – Yleisön oikeus tutustua
toimielinten asiakirjoihin – Jäsenvaltiolta saadut asiakirjat – Kyseisen jäsenvaltion
vastalause näiden asiakirjojen luovuttamiselle – Mainitun asetuksen 4 artiklan
5 kohdan ulottuvuus

Julkisasiamies M. Poiares Maduron ratkaisuehdotus 18.7.2007 I - 11394
Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 18.12.2007 I - 11420

Tuomion tiivistelmä

- 1. Euroopan yhteisöt – Toimielimet – Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin – Asetus N:o 1049/2001 – Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin
(Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 5 kohta ja 9 artiklan 3 kohta)*

2. *Euroopan yhteisöt – Toimielimet – Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin – Asetus N:o 1049/2001 – Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin*
(*Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 5 kohta*)
3. *Euroopan yhteisöt – Toimielimet – Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin – Asetus N:o 1049/2001 – Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin*
(*EY 255 artiklan 1 ja 2 kohta; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 ja 5 kohta*)
4. *Euroopan yhteisöt – Toimielimet – Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin – Asetus N:o 1049/2001 – Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin*
(*EY 10 artikla; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 ja 5 kohta sekä 7 ja 8 artikla*)
5. *Euroopan yhteisöt – Toimielimet – Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin – Asetus N:o 1049/2001 – Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin*
(*Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 kohta sekä 7 ja 8 artikla*)
6. *Euroopan yhteisöt – Toimielimet – Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin – Asetus N:o 1049/2001 – Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin*
(*Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 ja 5 kohta*)

1. Kun jäsenvaltio on käyttänyt sille Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 5 kohdassa annettua mahdollisuutta pyytää, että tältä valtiolta saatua tiettyä asiakirjaa ei luovutettaisi ilman sen etukäteen antamaa suostumusta, se, että toimielin mahdollisesti luovuttaa tämän asiakirjan, edellyttää, että kyseessä olevalta jäsenvaltiolta saadaan suostumus etukäteen. Koska ”suostumus” eroaa oikeudellisesti pelkästä ”lausunnosta”, mainitun säännöksen sanamuoto estää siten sellaisen

tulkinnan, jonka mukaan sillä annettaisiin mainittua mahdollisuutta käyttäneelle jäsenvaltiolle pelkästään oikeus tulla toimielimen kuulemaksi, ennen kuin tämä päättää ehkä kyseessä olevan jäsenvaltion vastustuksesta huolimatta antaa oikeuden tutustua kyseessä olevaan asiakirjaan. Se, että kyseisen 4 artiklan 5 kohdassa käytetään ilmaisua ”voi pyytää”, yksinkertaisesti korostaa sitä, että tässä säännöksessä annetaan jäsenvaltiolle valinnan mahdollisuus, jonka tosiasiallisesta käyttämisestä tietyssä tapauksessa on vasta seurauksena se, että jäsenvaltion ennalta antama suostu-

mus on välttämätön edellytys kyseisen asiakirjan luovuttamiselle vastaisuudessa.

(ks. 45, 47 ja 50 kohta)

2. Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 5 kohdassa ei tarkoiteta pelkästään asiakirjoja, joiden "laatijoita" nämä jäsenvaltiot ovat, vaan se koskee kaikkia asiakirjoja, jotka "ovat peräisin" jäsenvaltiolta, toisin sanoen kaikkia niitä asiakirjoja niiden laatijasta riippumatta, jotka jäsenvaltio toimittaa toimielimelle. Siten ainoat merkitykselliset kriteerit ovat asiakirjan alkuperä ja se, että kyseessä oleva jäsenvaltio luovuttaa asiakirjan, joka oli sen hallinnassa.

(ks. 61 kohta)

3. Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 kymmenennestä perustelukappaleesta ja sen 2 artiklan 3 kohdasta ilmenee selvästi, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvat kaikki toimielinten hallussa olevat asiakirjat, mukaan lukien jäsenvaltioilta peräisin

olevat, joten tällaisia asiakirjoja koskevaan tutustumisoikeuteen sovelletaan lähtökohtaisesti tämän asetuksen säännöksiä, erityisesti niitä, joissa säädetään tutustumisoikeutta koskevista aineellisista poikkeuksista. Siten tämän asetuksen 4 artiklan 1–3 kohdassa lueteltuja poikkeuksia on tulkittava ja sovellettava suppeasti.

Nämä poikkeukset rajoittavat tämän saman artiklan 5 kohdassa jäsenvaltiolle annetun toimivallan käyttöä niin, että jäsenvaltiolle tältä osin myönnetään vain toimivalta osallistua yhteisön päätöksentekoon. Tästä näkökulmasta jäsenvaltion etukäteen antama suostumus, johon mainitussa kohdassa viitataan, ei siten ole vapaaharkintainen veto-oikeus vaan eräänlainen vahvistus siitä, että kyseessä ei ole 1–3 kohdassa mainittu poikkeus. Tätä 5 kohtaa ei siis voida tulkita niin, että sillä annetaan jäsenvaltiolle yleinen ja ehdoton veto-oikeus, jonka nojalla se voi estää vapaan harkintansa mukaan siltä peräisin olevien ja toimielimen hallussa olevien asiakirjojen luovuttamisen niin, että tällaisiin asiakirjoihin tutustumista koskeva oikeus lakkaisi kuulumasta mainitun asetuksen säänn-

nösten soveltamisalaan ja se riippuisi enää vain kansallisesta lainsäädännöstä.

sesta, ja niiden on otettava huomioon erityisesti tarve mahdollistaa kyseisen toimielimen kannanotto siinä määräajassa, jossa tämän asetuksen 7 ja 8 artiklassa se velvoitetaan tekemään päätös tällaisesta asiakirjaan tutustumista koskevasta pyynnöstä.

(ks. 66, 67, 75 ja 76 kohta)

(ks. 85 ja 86 kohta)

4. Koska Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 kohdan täytäntöönpano on annettu toimielimen ja kyseisen asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa annettua mahdollisuutta käyttäneen jäsenvaltion yhteiseksi tehtäväksi ja koska tällainen täytäntöönpano on siten riippuvainen niiden välisestä vuoropuhelusta, niillä on velvollisuus EY 10 artiklassa vahvistetun lojaalin yhteistyön periaatteen mukaisesti toimia yhdessä ja tehdä yhteistyötä niin, että mainittuja sääntöjä voidaan tehokkaasti soveltaa.
5. Jäsenvaltio, joka tämän yhteisön toimielimen kanssa Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 kohdassa säädettyjen poikkeusten mahdollisesta soveltamisesta käydyin vuoropuhelun jälkeen vastustaa kyseessä olevan asiakirjan luovuttamista, on velvollinen perustelemaan tätä vastustusta mainitut poikkeukset huomioon ottaen.

Tästä seuraa ensinnäkin, että toimielimen, jolle on esitetty pyyntö saada tutustua jäsenvaltiolta saatua asiakirjaan, ja kyseisen jäsenvaltion on heti, kun tämä toimielin on antanut tämän pyynnön tiedoksi kyseiselle jäsenvaltiolle, aloitettava viipymättä lojaali vuoropuhelu asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 kohdassa säädettyjen poikkeusten mahdollisesta soveltami-

Toimielin ei voi hyväksyä jäsenvaltion siltä peräisin olevan asiakirjan luovuttamista koskevaa vastalauseita, jos sitä ei ole mitenkään perusteltu tai jos esityissä perusteluissa ei ole tukeuduttu asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1–3 kohdassa mainittuihin poikkeuksiin. Jos toimielimen kyseessä olevalle jäsenvaltiolle osoittamasta nimenomaisesta

kehotuksesta huolimatta tämä ei esitä tällaisia perusteluita, kyseisen toimielimen täytyy antaa oikeus tutustua pyydettyyn asiakirjaan, jos se puolestaan katsoo, että mitään mainituista poikkeuksista ei voida soveltaa.

Kuten kyseisen asetuksen 7 ja 8 artiklasta käy ilmi, toimielimellä itsellään on velvollisuus perustella kielteinen päätöksensä, jonka se osoittaa asiakirjaan tutustumista pyytäneelle. Tällainen velvollisuus merkitsee sitä, että toimielin toteaa tässä päätöksessään paitsi kyseisen jäsenvaltion vastustavan pyydetyn asiakirjan luovuttamista, myös syyt, joihin kyseinen jäsenvaltio vetoaa päätellessään, että jotakin tämän asetuksen 4 artiklan 1–3 kohdassa säädetyistä poikkeuksista on sovellettava. Tällaisten tietojen perusteella pyynnön esittänyt voi ymmärtää sen pyynnön epäämisen alkuperän ja syyt ja toimivaltainen tuomioistuin voi tarpeen vaatiessa harjoittaa sille kuuluvaa valvontaa.

(ks. 87–89 kohta)

6. Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 5 kohdan tavoitteena ei ole jakaa toimivaltaa kahdella niillä, että toinen on kansallinen ja toinen yhteisön, ja niin, että niillä olisi eri tarkoitukset, vaan siinä otetaan käyttöön päätöksentekomenettely, jonka tarkoituksena on yksinomaan määrittää, onko oikeus tutustua asiakirjaan evätkä jokin kyseessä olevan asetuksen 4 artiklan 1–3 kohdassa mainitun aineellisen poikkeuksen perusteella, ja tähän päätöksentekomenettelyyn osallistuvat sekä yhteisön toimielin että kyseessä oleva jäsenvaltio.

Tällaisessa tapauksessa kuuluu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan valvoa sen aloitteesta, jonka oikeuden tutustua asiakirjaan toimielin on evännyt, voidaananko tämä epääminen perustella pätevästi mainituilla poikkeuksilla, riippumatta siitä, perustuuko tämä epääminen toimielimen vai kyseessä olevan jäsenvaltion suorittamaan poikkeusten arviointiin. Muilta osin sen kannalta, jota asia koskee, jäsenvaltion asiaan puuttumisesta huolimatta kyseessä on yhteisön päätös, jonka toimielin tämän jälkeen osoittaa tälle vastauksena tutustumispyyntöön, joka on esitetty toimielimelle sen hallussa olevan asiakirjan osalta.

(ks. 93 ja 94 kohta)